

BCU Cluj / Central University Library Cluj
 A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG,
 NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBÖL Szombaton 4. Oktoberben 1788.

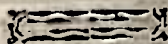
A' Fő Hadi Tanács' jelentései:

(* *)

A' Nagy Tábornak Fő-szállásáról Sakul mellől
 Sept. 23-dikán költ: Illovároról a' mi Tábo-
 runk Sept. 21-dikén indult-meg Káránsebes-felé; a'
 jobb-kéz-felé menő csoportnak hátul-járó Serge állott
 4 Bataliom gyalogokból; ezen-kivül lovasokból és
 gránátérotokból: mikor ezek útban vólnának; kö-
 zöttök egy költött lárma támadott; és midőn a'
 szellső Or-állók lövöldözni kezdettek vólna; a' Tá-
 borni akadályokat költöztetőkbe olyan vak félelem

és rémülés állott, hogy a' szekerek mellett lévő tsifok vagy le-hányták szekereikről a' terhet, vagy jobban szaladhassanak, vagy el-vagdaltván a' lovaknak hámsifjait, lovaikkal el-nyargaltanak. Mikor észre-vették, hogy félelmeknek semmi oka volna, némelyek ismét vissza tértek és úton folytatták, de csak ugyan az alatt fok kár esett. A' másik csoport azonban szép rendben *Karánsebesbe* meg-érkezett, a' csoportnak hátul-járó Serge (*riergarde*) a' nyomban követő ellenséget ottantán tartóztatta és vissza-verte. Midőn már *Karánsebeshez* közel volnának, a' derék úton előre ment Húszár Regimentet a' Törökök meg-támozták, úgy hogy ennek a' több Sereghez hátrább kellett vonulni, a' Törökök pedig éppen a' Városig érkeztenek; az alatt a' mi gyalog és lovagjaink már a' Temes vizén túll a' több Sergekkel edyesültek vala: és midőn a' gyalog Török, a' Török-búzás (*tengeris*) földeken lappangva a' Városhoz jutottak volna, és némely szélső házaknak gyűjtésében foglalatoskodnának; a' mi gyalogjaink a' gyűléshez érkeztenek, onnan az ellenséget visszaverék, úgy hogy *Arményesre* vissza kellett térnie. Részünkről a' hátul járó Seregből el-eseteknek és befeseknek száma mintegy 150-re megyen: az ellenség közül is igen felesen el-hullottak, a' mi Húszárjaink 3 Török Zászlókat fogtanak-el. Azon napon a' mi Táborunk *Karánsebesben* tartotta szállását, 22-dikén pedig len virradta előtt, minden ellenségnek látása nélkül *Sakul* mellé költözött, a' hol 23-dikban nyugvó napot (*Raszt-tag, vagy rostokot*) tartott.

Az Erdélyi Tábori-szállásról Talmátsról Sept. 21-dikén költ: A' Kineni örizetnel 14-diken és 15-diken próbálta az ellenség bé-ütni, és Kornétnál az Ólt vizén által jöni; de mind a' mi ágyufaink, mind a' Toskána Húszár Fő-Hadnagy Maurer, mind a' Szabad-fergeseknek Kapitánnya Stoján magokat jól viselvén, az ellenség 30-nak el-vesztésével vízfza-veretett: részünkről pediglen csak egy Szabad-fergebéli sebesített-meg. Viszont 18-dikon mintegy 2-ezerből álló ellenség, 2 alkalmas ágyukkal, 3 tsoportokban a' Priporai szoross úton Kornét-felé az Ólt vizéig jöttek; a' Kornéti Klástromot és a' vizen által járó révet őrzik vala 100 legények az Orosz és Gyulai Sergekből, egy tüzg Toskána Húszár, és 500 Szabad-fergesek: az ellenség egynéhány ízben igyekezett azon Klástromot el-foglalni vagy rontani, és a' vizen által-jöni; de a' miéinknek vitéz ellent-állása által tzeljoktól el-estenek, míg végre a' miéinknek mind gyalog mind lovas segítségek érkezvén, az ellenség vízfza-veretett, és Pripora-felé 3 tsoportban olyan sietséggel el-költözött, hogy a' mi utánok küldött kerülő vigyázatunk (Patrol) ok éleséget, melyet a' Törökök mentekben el-hánytanak, és egy terhelt szekeret hozott vízfza-magával. Itt jól viselték magok e' következők: az Insinér Májor Schertz, Orosz Fő-Hadnagy Rechini, Gyulai Fő-Hadnagyok Pausch, és Makdermuth, Toskána All-Hadn. Jekelius, és Stoján a' Szabad-fergebéliek Kapitánnya. A' mint a' Kémeek mondják az ellenség közül itten 30-tzan estenek-el, az Argisi Deli Basa pedig nagyon meg-sebesített:

részünkről egy *Gyulai Kadét*, és egy *Toskána Hírszár* eltenek-el. — Generál *Splényi* olyan rendeltetést vett, hogy *Sergével* edgyütt az *Erdélyi* tisztekre jöjjön; mely-szerént a' *Komendérozó* Generál *Fábrisnak* jelentése-szerént, meg is indult, és az előre küldött *Obestier Képiró* már *Románba* meg-érkezett: a' *Komendérozó* Generál *Fábris* pediglen ki-rendelte a' leg-rövidebb útakot, mellyeken Generál *Splényi* Erdélybe vezesse *Seregét*.

A' *Horváth-ország* *Tábortól* *Dvorból* *Novi* melől *Sept. 25-dikén* költ: *Novi Vára* körül *Sept. 12-dikén* a' második melyékes *Sántz*, (*Parallele*) a' *Vár* rontó *Battériával* edgyütt (*Brèche batterie*) mely 6 18 fontos gollyóbifisú ágyuknak, és két 10 fontoloknak bé-foglalásokra tsináltatott vala, el-kézülvén; még azon éjtszakán a' *Vár-béli* *Törökök*, a' mi szegletenként a' *Vár-felé* közelgető *Sántzunkra* (*Tranchée* vagy *Lauf-graben*) jobb-felől ki-ütöttek: de Generálm. *Klebecknek* jó rendelései, a' *Stuttzofoknak* a' kertekből való tüzelése, és a' *Kartáts*, más fél órátsata után, őket a' *Várba* visszamenni kényszerítették; itt részünkről 3-man sebeket kaptanak. — 13-dikon a' *mosárok* és az *ágyuk* a' *Battériára* ki-rakattak; a' *Várnak* *ostroma*, a' *déli* és *éjtszaki* *bástyákra* és a' *felső kapunak* két felén az *egyenes* *kő-falra* (*Cortina*) el-kezdődött; mind két részről egész napon folyt az *ágyuzás*, részünkről 10-en sebesültet-meg. — Azonban bizonyos hírül hozatván; hogy az *ellenség* *Blagojnál* mely ide tsak 1 órányi járó föld, *tsoportozik*, és az *ostrom* alatt lévő *Novinak* *szabadítására* igyekeznek; tehát azoknak ellenében

nekben rendelések tételének, és 14-dikre virradó éjtszakán azok ellen bal-felől egy különös Sántz (*Boyeau*) hányaték; ezen-kivül mintegy 16 ölnyi mészszeségre a' Várhoz 3 dik melyékes Sántz készítették, melynek jobb-felől való végére Sántz bástya (*redoute*) emeltetett: ezen munkában a' *Stein* Bataliombéli Zászló-tartó *Klein* félelmet nem esmerő vitézséget mutatott, midőn az Unnáig a' Sántznak ásásán elől járt, a' földet az ásásra ki-mérte és jegyvezte; csak ugyan a' sífakján kerestül egy gollyó-bis által egy vak ütést kapott, véle edgyütt 7-ten meg-sebesítették és 4-en el-estének. — 14-dikén a' *Sergari* fogadónál hajónkon lévő hidunk, felyebb, és a' Várhoz közelebb hozatott; ugyan következendő éjtszakán a' 3-dik paralellában, hat 18-fontos ágyuk számára egy ostromló Battéria készítettett, az ágyuk rá-is rakattak, és 15-dikén egész napon rontatott minden-felől a' Vár. — 16-dikon kén Battériáink meg-ujjittattanak, melyeket az ellenség meg-rontott vala, és azután az ágyuzás folytattatott; már ekkor a' bástyák, az egyenes kö-fal, és a' felső kapu alkalmasint le-valának lövöldözve, az ágyusok Májora *Ankenbrand* itten sebet kapott a' lábán. Ezen napon edgyik ör-állónál jelentette magát egy *Noviból* jött Török, a' ki követje lévén né-mely *Noviban* zárt idegen Törököknek, azt kérte azoknak nevekben, hogy nékiek a' Várból szabados el-költözés engedtetnék; ezen kérést meg nem nyerte; hanem másod napon este-felé vízfzabotsáttatott a' Várba illyen felelettel, hogy ha azok magokat hadi-foglyoknak meg-adnák, betsülettel fog-

nak mi-nállunk tartatni. — 17-dikre virradó éjtzakán midőn két tágas különös Sántzaink készülnének; rá-találtak a' miénk az ellenségnek külső Sántzára, mely 12-láb-nyomnyi mélységű vala, és az egész Vár körül húzatott vala; virradtakor észre-vétezt, hogy a' Törökök a' Vár-kapujánál ejtett tsorbaságot, földel bé-töltötték vala, a' mely sűrű ágyuzás által ismét azon napon ki-tágasított. Estvéli 8-óra után ki jöttek azon idegen Törökök a' Várból, és jelentvén magokat a' fő vigyázatnál, kéredzettek a' mi Vezérünk eleibe vezetetni; valának szám-szerént 75-tön, azok között 1 Aga és még két Tisztek, fegyvereiket le-rakván magokat hadi foglyóknak meg-adák és Vezér *Laudon* eleibe vitetének, a' ki rendelést tétete irántok, hogy *Grádiska*-felé el-költöztesse. *Blágoynál* az ellenségnek tsoportja szüntelen nevedett, a' kik feltették magokban, hogy akár mibe kerüljön-is *Novit* meg-szabadittják. — 18-dikra virradó éjtzakán, a' mi különös Sántzaink meg-tágasítottának, a' Váron kívül lévő térségen (*Glacison*) lévő Sántznak mely-fedezője (*Parapet* vagy *Bruszt-vehr*) keresztlül vágott, és a' Vár-árkából a' kö-fal alá két ölnyi alája ásás (*mine*) fúratott; azonban a' Várnak tsorbaságai egész napon a' szüntelen ágyuzás által lassanként tágasítottak: ezen napon 9 sebesséink lettek. — 19-dikre virr. éjtzakán 38 ölnyi hosszúságú álló Sántz húzatott nap-kelet és dél között a' Vár kö-falával által-ellenben; és a' Vár körül lévő fedezett út-mellől némely Sántz kofarak fel-gyújtattak. Hogy a' *Sanna*-vizén túll lévő két Batalionok

kal-is a' miéink közösülhessének, az el-rontott láb-
 bas hid helyére hajós hid építettett. — 20-dikra
 virr. éjtfzakán a' Minák puska-porral meg-töltette-
 nek, és reggeli 4-órákor meg-gyújtatván, az által a'
 Várnak nagy Sántzába akkora nyilás esett, hogy
 egymás mellet 20 ember beléje mehetett. Itten az
 afóknak (*Szappeur*) Kapitánnya *Vanschura* egy el-
 lenséges gollyóbis által kapott sebével meg-hólt,
 még egy *Afó* köz-legénnyel, és 2 meg-sebefítettett.
 Ez alatt midön Vezér *Laudon*, *Klébek* és *Schmac-*
kers Generálokkal a' Várhoz való közelgetésben
 foglalatoskodnának, meg-érték, hogy 7-ezerből álló
 Törökök, *Blagoyból* a' *Sanna*-vizén túll, a' *Mifeno-*
vátz-hegyén álló két Batalionunk-felé közelgetnének;
 sőt már 9-órákor a' bé-vágott úton által-jötte-
 nek: ezen hirnek meg-érkezésekor a' mi lárma-fá-
 ink minden-felől lángoltak. A' Vezér mingyárt ló-
 ra ülven, egy osztály *Szluinert*, és ágyukat költöz-
 tete által a' vizen; elöl vala egy kisebb, hátul a'
 nagyobb Sántzunk. 10-órákor a' Török gyalogság
 el-kezdette a' tsatát, a' lovaság pediglen távúlról
 nézte; 3-szor verettek vízfsza a' Törökök még-is
 mindenkor meg-ujjitották a' tsatát, míg a' mi Vezé-
 rünk egy osztályt a' nagy Sántzból, a' kisebb
 Sántzhoz előre mozdita: ennek látásán meg-tsüg-
 gedtek a' Törökök, és nem bátorzkodtak többet tsa-
 tázni, hanem hátat fordítottak. Az el-vitteken ki-
 vül 97 Török maradt a' tsata helyén halva: ré-
 szünkről a' H. *Ferdinánd* Batalionjából 14 el-esett,
 és Zászló-tartó *Kölbellel* 46 sebet kapott; a' Szent
György Batall. 3 hólt, 4 sebes. A' Vezér *Laudon*

itt meg-ditsérte Obesflájd. *Otskait*, és Obesler *Oreskovitsot*. — Már *Novi Várának* tsorbaságai a' mi Vezéreink itélete-szerént annyira meg-tágasítottak vala, hogy néhol lajtorja nélkül-is bé-lehetett hágni; erre nézve gondolván Báró *Laudon*, hogy a' jött segittségnek vissza verése által a' Vár-béliek el-tsüggedtek, el-végzé magában, hogy 21-dikben próbát tétessen a' Várba erőszakkal bé-rohanni: erre nézve tsak önként menni akarók ki-választatván, 42 lajtorják kézben állanak vala. A' Tisztek közül az *Ototsáncr Kapit. Osten*, az *Insinér Kapit. Brádi*, a' *Steinból Kapit. Nefzlinger*, a' *Ferdinándból Kapit. Nefzméri*; ugyan az *Insinérek* közül *Kapit. Cerini*; *Fő-Hadn. Dedovits*, *Martinitz*, és *Biánchi Hadnagyok*; ezek önként kéredzettek a' Várba előll rohanásra. *Kapit. Osten* leg-elöl meg-indult, utánna a' lajtorjának vitelére rendeltettek vala némely *Határnokok*, *Brádi* a' nap-nyugoti bástyára az *Unna yize-felől*, *Nefzlinger* a' kapu mellé bal-felől, *Nefzméri* jobb-felől rendeltettek vala a' bé-hágásra; minden Tiszteknek, és a' legénység első sorsának sifakjok és pántzéljok lévén, már a' Várhoz szép rendel és bátor el-tökélléssel közelgetnek vala: de mi-helyt a' Vár-béliek ezekre tüzelni kezdének, mindjárt a' lajtorjákat vivők el-hányák a' lajtorjákat, hogy ök-is a' Vár-béliekre tüzelhessenek; ez által az el-lenség alkalmatosságot kapott arra, hogy apró fegyverrel és kövekkel-is akadályoztassák a' bé-rohanókat, mely rendeletlenséget a' Vezér *Laudon* látván, jelt adata a' vissza-térésre, és tsak a' *Battériákról* folytattatá az ágyuzást. Részünkről el-estenek ezen

prózában 71-gyen, egy Tisztel edgyütt a' *Várasdi* gyalogokból, kinek neve bé-nem jelentetett: meg-fesültek pedig 212-ten, kik között a' fennebb említett Tisztek *Osten*, *Brádi*, *Nefzlinger*, *Nefzméri*-istaláltatnak. — 22-dikén a' két melyékes Sántzok közzé egy dombra két 8 fontos gollyóbilú ágyuink tétettek, hogy azok által a' Várbéli dolgofok gátoltalsanak; nem külömben még egy rontó Battéria-iskészítettett, és egy négy Kamaráju fel-gyújtott mina által, a' Vár árka annyira bé-töltetett és tsorbaság nyilt, hogy már azon bé-menni igen könnyü lészén. — Ezen jelentésnek el-indulásakor jöve hirül, hogy a' *Blagoji* Törökök ismét gyülekeznek, hogy *Novit* meg-sabadittsák; már ellenben részünkről-is ujra rendelések tétettek. (**)

Erdélyből Szászvárosról. — Azt a' siralmas és szerentsétlen Tudólitást irhatam az Urnak, hogy a' Török egész *Hítszeg*-vidékét el-lepte: égeti, öli, vágja, pusztítja: minden-féle marháit a' Lakofoknak hajtattja-bé Moldovába. A' mi Sergeink magokat ide *Szászváros*-felé húzták, — — — —
— — — — (a' rosiában maradott.) — — — —
— — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — Már most a' *Kurir* készen vala, midőn ezen Levelet vevők, azért a' következő Levelünkben lészén ezen Levél egészszén; mert ide több nem fér. Kintsem Hazám! Kedves véreim!

Nagy-Várad 18-dik Sept. — Ma a' *de Vins* Sergeiből 800 *Réklutákok* szállítottunk-bé a' Városba, és hólnap *Debretzen*-felé indittatnak. A' mi Várunkban 800 fogoly Törökök tartatnak, kik *Szeged*,
Te.

Temesvár, és Aradról hozattattanak ide: holnap pedig 1200 sebess katonák fognak meg-érkezni. *Temesvár és Nagy-Várad* között olyan mód tsináltatott, mely-szerént a' hadban meg-sebefittetteket és betegeket hordhafsák. Egynéhány 100-at fognak az ide való Püspök Ur *Résidentziájába* helyheztetni; a' többit pedig az el-törölt T. P. *Paulinusok* és T. P. *Franciskanusok* Klastromába. Minthogy a' *Referra Divisio* az ujj katonáknak tanítáfokra a' Táborból már most visszajönek, tehát ide-is ma 1 *Divisio* a' *Gréfen Húszár* Seregéből, és egy *Divisio* a' *Vürtemberg* Dragonyosai közzül meg-érkeztenek.

Sirmia 19-dik Sept. Ez vagyon egy innen érkezett Levélben: Ha a' *Török Pántsovánál* a' magok tzeljokat el-találják érni, úgy *Zemlin* nagy veszedelmek közt fog forogni; mert ezeknek már most tellyes igyekezetek az, hogy *Zemlint* semmivé tegyék. — *Belgrádba* egy *Séráskier* 20-ezerrel váratik, és mihelyt ez meg-érkezik, leg-ottan a' mi *Sántza*inkra és *Zemlinre* szándékoznak ütni. — — Tegnap 500 meg-terhelyt *Tevék* érkezének-meg *Belgrádba*; eleséget hoztanak-e ezek, vagy a' várandó *Seregnek* hadi-portékáit? még eddig nem tudatik; de azt ma észre-vettük, hogy az ellenség megint az úgy nevezett *Hadi-szigetben* munkálkadott, a' honnan 9-dik Sept. *Zemlinbe* ágyuzott vala. Ha ezen *Szigetbe* nagy ágyukat és bombikat találnak hozni, úgy a' mi *Városunk* oda vagyon; mert 9-dikben csak 3 fontos gollyóbifokkal lövöldözédek, még-is a' *Város* közepéig hatottanak. Ez időtől fogva a' *Városból* mindenek el-szaladtanak. Ekkor a' *Siddik* a'

a' magok gyermekeiket hordokra verték és úgy viték ki a' Városból, hogy ezeket a' gollyóbistól megöltalmozzák. — Az *Infinér* és föld-ásó (*Szappeur*) *Kor* magát *Zemlinből Péterváradra* visszahúzza. Valamig *Zemlin* és az ott áfott *Sántzok* fenn állanak, addig *Szabátsnak-is* veszedelem-nélkül van állapotja; de mihelyt ezek az ellenségtől elfoglaltanak, a' sem maradhat többé a' mostani állapotjában. Tsak edgyetlen egy szerentsés ütközettünk lehessen a' Bánátban, így minden veszedelem nélkül leszünk, és győzedelmet éneklünk. — *Pántsovánd* valóságosan veszedelmes a' dolog; a' Hadi-népen kívül itt egy lélek sem találtatik már. Ha a' katoná Bort vagy Pálinkát akar innya, az ott hagyott Pirtzékbe mégyen és ott kereskedik, és majd semmit sem vehet, mivel tsak egy embert sem láthat a' Tsászári köntösön kívül; és ha innen visszakereskednek, az ágyukan és a' katonák Bágáfiáján kívül minden ott vész; mert egy Paraszt sem akar szekérrel oda menni; mivel az ellenség igen közel van. — A' Bánátról írják: „*Kubin* és *Pántsova*, *Fejéregyház* és *Versetz* már a' miéinktől elhagyottak. F. M. L. *Brechainville* a' maga keze alatt lévő Néppel *Denta*-felé visszahúzza magát. Generál *Aspermont* és *Lilien* pedig *Pántsovából* 21-dikben *Oppovába* hátráltak.

A' *Káránsebesnél* fekütt nagy Táborról minden még eddig jött Tudósítások nagyon tsonkásan jöttek-bé; de tsak ugyan az itt esett tsalárd lármát, az ez-által esett rémülést, és abból következett kárt alig lehetne leírni. — 21-dikben egy nagy Sereg tól.

tolvaj és az ellenségtől pénzel ki-bérlett némely Gónosztévők, éjtzakának idején *Lugosban*, hol a' Tábori véghetetlen készület egynéhány 1000 szekerekkel áll vala, tsalárd lármát ütötenek, házokat gyújtottanak meg és azt kiáltozták: *itt az ellenség!* Minden, valami tsak *Lugosban* vala, egyébbről nem gondolkozáék, hanem a' szabadulásról és szaladásról. Az utak rakottak valának sok ezer szekerekkel, lovasokkal és gyalog szaladokkal: mindenek első akarnak vala lenni a' szaladásban: az éjtzaka nagyobbította a' félelmes öszve-zavaradást, és így sok emberek veszték-el életeket tsak a' szaladásban-is. A' Tolvajok, kikről a' Budai Ujság azt írja, hogy Oláhok valának, éltek az alkalmatossággal, és mindent prédálnak vala, valamihez tsak hozzá nyúlhattanak. Az ezen szaladás által okoztatott kár igen nagynak mondatik; mert az alatt, az ellenség-is el-érkezett, melyről még várjuk a' Tudótást.

— A' G. *Nádasdi* és G. *Károlyi* Regimentjei legtöbb kárt modotnak vallottaknak lenni. Némely Sergeink éjtzakának idején magokat Karéba vevén, hogy az ellenségtől magokat óltalmozzák, a' hátrabb jövő Sergeink' Tisztjeinek halt! kiáltásokra azt gondolván, hogy az ellenség kiáltja szokása-szerént: *hala! hala!* tüzet adtanak az ágyukból — és. — *Sámuelt Gyulai*-is itten nem kis kárt vallott: ezen Sergeiből egy Zászló-tartó meg-öletett: 1, Májor és egy Kapitány meg-sebesítették. Végtére, ugy iratik ezen Tudósításban, el-érkezének a' Magyar Gránátörök és némely lovas Sergek 's ugy üzeték-el az ellenség. — Mitsoda állást vett az-után a' Tábor ma.

magának talám hátrább tudjuk-meg; mert az elégre vigyázó hivatal, Posta hivatal és a' Tábori Kantzéliária magát *Temesvárba* vontat-viszta. — Ha valamit itt nem jól irtunk, követkekezendő Levélünkben fogjuk jobbítani; ezzel biztat a' Tudósító.

Egy Illovai Táborból érkezett Levélnek rövid Summája; melyben Sept. 10-dikén az ellenségnek *Szádovánál* lett bé-ütése alkalmatósággával történt egy olly Nemes tselkedetet iktatunk ide; mely az igaz emberi szívnek és edgy ellensége előtt ki-vont fegyverrel életé veszedelmével álló tsatázó Vitéznek annál nagyobb ditséretére szolgál; az ő emberi szeretettel buzgó szive, az édes-anyának tulajdon születjéhez való természeti forró szeretetét, az halálnak kétséges küszöbében-is, mennél nagyobbban fellyül haladta. — Az *Eszterházi Miklos* Magyar gyalog Sergéből egy Divisio Gránátéros áll vala a' már fellyebb-is említett *Szádová* nevű faluban az ellenség' bé-ütésekor, melynek parántsolatja vala magát négyfzeg-formában (Qvarre) visszavonni. Ezen falunak lakosi, kik már a' szinte nyakakon lévő ellenség ellen óltalom nélkül valának; a' mint és a' merre tsak lehetett szaladnak vala életük veszedelme elől; mivel az ellenség a' 4-fzeg formában magát visszavonó népséget nyomban követi vala; Ezen szörnyű rémülésben a' számtalan szaladók között; egy Oláhné-is, mintegy 2 vagy harmad-fél esztendősi fiatskáját vivén az ölében; minden életreménységén kívül szalad vala; ki, hogy a' maga életét annál inkább megtarthassa, elveti ártatlan fiatskáját az-után; Az *Eszterházi Miklós* Sergének

Obellere Gróf *Sztúrai*, ki maga-is a' 4-szeg-formának közepén megy vala, meg-látja; ki-ugrik a' Nép közzül, és okát kérdi az Oláhnétől, miért vetette volna-el gyermekjét. Uram! felel az a' szfzony — én életem reménységén kívül vagyok: a' gyermek nehéz, tartazom a' magam életemet menteni elébb, hogy sem mind ketten el-vefznénk. Az ő emberi Nemet szerető leg-érzékenyebb szivétől meg-illetődött Obeller le-ugrik lováról, és a' maga forkában lévő ellenségének szeme láttára fel-vefzi lovára a' gyereket, és bé-ngratt a' maga Vezérsége alatt 4-szeg-forma Népség közé, bal-karján a' gyereket a' jobb kezében ki-vont fegyverét fogván mind addig, mig magát a' maga Népével bátorságos helyre helyezetté. Az Anya az Obellerhez jő, midőn már az ellenség távol volna, és kéri a' maga gyermekét vizsgálja. Az Obeller Ur nem akarja vala néki vizsgálja-adni; mivel már el-végzette vala magában, hogy a' gyerekeknek gondját viselje és fel-nevelje. Uram! felel az anya, ez a' gyerekek enyim: inihól, midőn lovadról le-szöktél fél-kefityüdt el-vefztetted, mellyet én azért vettem-fel, hogy a' gyerekekhez való jufsomat kereshessem, és ez bizonyságom nékem. Ekkor a' gyermek, midőn az ő anyja vizsgálja-kiváuná, mintha az ő jól-tévőjét és élete meg-mentőjét esmierte volna, az ő gyenge karjatskáival nyakához ölelődik az Obellernek, és nem akar vala édes anyyához vizsgálja-menni. Ez az élet' veszedelme között önként bróba-követ ki-állott szörnyű bátorság és az édes-anyai szeretetett kétszerefen meg-győzett emberi szeretet nem érdemlié-meg, hogy Világ végéig emlékezetben maradjon.

A' Budai Ujság Levelekből még ezek-is ide iktattatnak; noha már ezeknek némely részei tudva vagynak. — *Káránsebesből* Sept. 16-dikának éjtfzakáján költ Levél: „ Sem éjjel sem nappal 11-diktől fogva nyugodalmunk egy óráig lintsen, mert a' Törökök némely Oláhoktól vezéreltetvén, a' kietlen erdőkön olyan titkos útakot kaptanak, hogy azokon a' *Vartensleben* Sergének háta-megé kerülvén, azt vízfsza-húzóadásra kényszerítették; *Szlatináig* már elő-jöttek: a' Törökök és a' miéink között minden naponként sok ezer ágyu-lövések esnek, melyek által tsupa Afiai Törökök tsak most egynéhány naptól fogva többen estenek-el 2 ezernél; részünkről-is el-húllottanak leg-alább 800-an, és igen sokan sebesültek-meg, azok között feles ágyusaink. Mikor 14-dikén (a' mint irtuk vala) Generál *Palavitsini* a' bal-szeménél meg-sebefittetett vala, helyette állott vala a' Vezérlésre Generál *Hutten*, de ez-is meg-sebefittetvén, juta a' vezérlés a' *Tertzi* Regiment Obesterére. Tegnap a' Törökök *Káránsebest* minden-képpen fel-akarták gyújtani, midőn bal-felől a' hegyekről véletlen le-rohantanak vala, de a' mi Húszáraink által, nevezetesen a' *Gnéfen* Regimentje-béliek-által ekkor olyan Vitézül vízfsza-verettek, hogy a' Törökök közül 500-an estenek-el; a' *Gréfenből* 50-nen, a' *Karamélliből* 9-tzen, és a' *Vürtembergéből* 7-ten. “ — Egy más Levél, mely az *Illova* és *Szlátina* között fekvő akkori Táborból Sept. 19-dikén költ: „ Mi szüntelen-való tüzelésben vagyunk; a' múlt éjtfzakán a' Törökök ráütöttek vala Táborunkra, de szerentsélen vízfsza-vertük; már egész napon mint egy Várat ugy ostromol-

molják Táborunkat, sőt Bombikot és gránátokat is
 hajigálnak közinkbe, ezek által vették-fel egyné-
 hány puska-poros szekereinket; de a' gránátok ezen
 kívül kevés kárt tettek közöttünk; azonban a' mi
 ágyusaink sem hevertenek. Tegnap 2 Török Kémek
 Spionok, hozattattak-bé fogva, edgyik egy Oláh
 Pap, a' másik egy Paraszt Oláh. Mikor éppen eze-
 ket írnam, 18 gránátok hányatának-bé közinkbe,
 de kárt nemi tettek. Lärmát hallok! Lóra katoná!
 Végzem a' Levelet. „ — — *Más Levél Temesvárról*
Sept. 24-dikén költ. „ Midön 20-dikban *Sálatinánál*
 a' Törökök bé-jöttek, a' hitelt érdemlő Tudósítá-
 sok-szerűent az oda való Oláhok által kalauzoltat-
 tak, és akartak a' mi Táborunknak háta-megé ke-
 rülni; melyet a' miénk észre-vévén, változtatták
 álló-helyeket, és Táborostól bejebb vonúttak. Mi-
 helyt pediglen az ellenség *Káránsebes* Várofsát meg-
 ió Falukkal edgyütt el-pusztította; mingyárt a' mi
 Sergeinknek ujjonnan kellett magokat hátra-húzni;
 sőt ekkor a' *Lugos* melyéki Faluk' lakosainak meg-
 mondatott, hogy Feleségeiket és gyermekeiket az
 Országba bejebb költöztessek, és magok a' férjfiak
 fegyvert fogjanak: ezen alkalmatossággal élni akar-
 ván az ottani Oláhok; magok a' rémulési és ijede-
 tséget nagyobbították, magok gyújtogattak a' Fa-
 lukban, és kiáltozták az ellenség jelen-létét, azon-
 ban az üressen hagyott házakot magok fel-verték
 és prédáltak. A' szegény rémulve *Temesvár*-felé sza-
 ladókat-is az útbán az Oláhok meg-támodtak, job-
 batska portékáiktól meg-fosztották, sőt a' miut mon-
 datik egy Regiment Kalsáját-is ezek el-vették; le-
 vágván az azt örző katonákat: már annyira ment
 itt az ölzve-tsoportozott Oláhság; hogy fényes nap-
 pal a' falukba bé-mennek; azokban gyilkolnak és
 gyújtogatnak. A' Tábori Kalsa; Kantzeliária; és
 Posta-hivatal ide *Temesvárra* meg érkeztek. A' Ka-
 marális Tisztek Kalsájokkal edgyütt *Szegedre* köl-
 töztenek.